

Luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

- Hallituksen esityksessä vuoden 2026 talousarvioksi osoitetut keinot ovat täysin riittämättömiä pysäyttämään luontokadon etenemisen sekä tarttumaan uskottavasti romahtaneiden hiilinielujen korjaamiseen ilmastokriisin ratkaisemiseksi
- Talousarvioesityksessä esitetään uusia ympäristölle kohdistuvia säästöjä siitä huolimatta, että hallitus on jo leikannut kauden alussa luonnonsuojelun rahoituksesta kolmanneksen
- Nykyrahoitustasolla ei pystytä täyttämään ennallistamisasetuksen tavoitteita

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että hallituksen talousarvioesityksen 2026 ympäristöministeriön hallinnonala ei vastaa riittävästi ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnan tarpeisiin. Hallitus ei ole korjannut kurssia luonnonsuojelun rahoituksessa, joka on ollut hallituskauden alusta lähtien selvästi aikaisempaa pienempi.

Talousarvioesitys ei sisällä myöskään uskottavaa rahoitusta ilmastotoimiin tai hiilinielujen vahvistamiseen. Suomen metsien muututtua historiallisesti päästöjen lähteeksi tarvitaan selkeitä korjausliikkeitä metsänielujen vahvistaviin toimiin sekä kohtuutta metsien käyttöön. Lisäksi ympäristölle haitalliset tuet sekä ympäristöhaittojen verotus pysyvät pääsääntöisesti ennallaan siitäkin huolimatta, että hallitus on osoittanut merkittäviä säästötoimia muualle.

35.01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Hallituksen talousarvioesityksessä ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot sekä ympäristön- ja luonnonsuojeluun varatut määrärahat laskevat vuonna 2026 käytettävissä oleviin määrärahoihin nähden yhteensä noin viisi miljoonaa euroa. Summat ovat merkittäviä, sillä ympäristöministeriön budjetti on jo valmiiksi moninkertaisesti pienempi kuin budjetiltaan toiseksi pienimmän ministeriön.

35.01.04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot

Suomen ympäristökeskuksen rahoitusta pienennetään vuoden 2026 talousarvioesityksessä 2,1 miljoonalla euroa. Suomen ympäristökeskus on keskeinen toimija luonto- ja ilmastotiedon tuottajana, ja sen rahoitus tulee turvata ja Sykeen kohdistuvat budjettileikkaukset perua, jotta päätöksenteon pohjaksi on jatkossakin saatavilla ajantasaista tietoa ympäristön tilasta. Samalla turvataan monien ympäristön tilan seurantaan liittyvien pitkäaikaisseurantojen jatkuvuus. Esimerkiksi Itämeren tilan pitkäaikaisseurannat ja tutkimukset ovat Syken vastuulla.

35.01.65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä ja kiittää hallitusta, että ympäristöjärjestöjen avustukset on pidetty ennallaan. Luonnonsuojeluliitto kuitenkin huomauttaa, että momentilta avustusta hakevien järjestöjen määrä on kasvanut tasaisesti, joka myös luonnollisesti aiheuttaa avustuspöytäjakautumisen suuremmalle joukolle ja siten avustussummien pienenemisen.

35.10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, ettei luonnonsuojelun rahoitukseen ole osoitettu erityisen merkittäviä leikkauksia vuoden 2026 talousarviossa edelliseen vuoteen nähden. Kuitenkin samalla on syytä mainita, että luonnonsuojelulta ei olisi varaa leikata euroakaan. Haluamme kuitenkin huomauttaa, että luonnonsuojelun rahoitus on kaukana tasosta, jolla sen pitäisi olla luontokadon pysäyttämiseksi vaadittavien suojelu- ja ennallistamistoimien toteuttamiseksi. Vahva luonnonsuojelun rahoitus auttaa samalla torjumaan ilmastomuutosta sekä edistämään vesistöjen hyvän tilan tavoitetta. Erityisesti maankäyttösektorin hiilinielujen romahtaminen edellyttää määrätietoista lisäpanostuksia myös luonnonsuojeluun.

Ennallistamisasetuksen kautta Suomelle tulee velvoitteita luonnon tilan parantamiseksi ja säilyttämiseksi. Vaikka kansallista ennallistamissuunnitelmaa vasta laaditaan, pystyttäisiin tavoitteita jo täyttämään olemassa olevien ohjelmien kautta varmistamalla näiden riittävä rahoitus.

Luonnonsuojelun ja esimerkiksi METSO- ja Helmi-ohjelmien rahoituksen lisäksi niiden toimeenpanoon tulee vaikuttamaan myös aluehallinnon uudistus ja suojeluohjelmia maakunnissa toteuttavien elinvoimakeskusten luonnonsuojeluviranomaisten riittävät resurssit.

Myös uudistettu lunastuslaki tulee todennäköisesti kasvattamaan luonnonsuojelun kustannuksia.

35.10.20. Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (siirtomääräraha 3 v)

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että momentin määrärahoja on vahvistettu, sillä se mahdollistaa paremman varautumisen ei-toivottaviin ympäristövahinkoihin. On tärkeää, että ympäristövahinkoja pystytään ennaltaehkäisemään sekä niiden riskiä vähentämään, eikä ainoastaan varauduta vahinkojen jälkihoitoon.

35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentti sisältää luonnonsuojelun kannalta hyvin tärkeitä toimia, kuten Helmi-ohjelman ja METSO-ohjelman toteutuksen. On tärkeää, että rahoitustaso ei enää laske merkittävästi, mutta nykyisellään se on luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja ohjelmien tavoitteiden näkökulmasta selvästi riittämätön. Momentin rahoitusta tulisi kasvattaa merkittävästi.

Helmi-ohjelman tavoitteena on muun muassa ennallistaa lähes 60 000 hehtaaria soita ohjelmakautenaan 2021-2030. Haluamme huomauttaa, että ennallistamisasetuksen mukaan hyvin karkeasti arvioiden esimerkiksi soiden ennallistamista tulee toteuttaa noin kymmenkertainen määrä Helmi-ohjelman nykyisiin tavoitteisiin nähden. Nykyrahoituksella nykyistenkin Helmi-tavoitteiden saavuttaminen näyttää epävarmalta. Ennallistamisasetuksen tavoitteisiin pääsemiseksi Helmi-ohjelman rahoitusta on kasvatettava huomattavasti. Olemme siinä mielessä hyvässä tilanteessa, että meillä on hyvin toimivia ohjelmia joiden kautta ennallistamisohjelman edellyttämiä toimenpiteitä jo toteutetaan.

35.10.22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetty määrärahalisäys on myönteinen, mutta kokonaisuus on edelleen hyvin vaatimaton. Erityisesti kiertotalouden ja resurssiviisauden edistäminen kaipaavat lisäpanostuksia, sillä kiertotalouden edistäminen luonnonvarojen ylikulutuksen vähentämiseksi on välttämätöntä, mutta täysin alirahoitettua. Suomalaisten ylikulutuspäivä oli tänäkin vuonna huhtikuussa, ja nykyisillä kulutustottumuksilla tarvitsisimme vähintään kolme maapalloa tuottamaan meille tarvittavat luonnonvarat. Kiertotaloutta on edistettävä ja neitseellisten raaka-aineiden kulutusta vähennettävä, jotta pysyisimme planeetan kantokyvyn rajoissa.

Euroopan ympäristökeskuksen tuoreessa [raportissa](#) Euroopan ympäristön tilasta kiertotalouden hidas eteneminen tunnistetaan yhdeksi Suomen suurimmaksi haasteeksi.

35.10.23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin 35.10.23 rahoitus pienenee noin kolmella miljoonalla eurolla vuoteen 2024 verrattuna, joka johtuu pääosin vesitietojärjestelmän uudistamiselle jo aiemmin myönnetystä kertaluontoisesta määrärahasta. Momentilta tuetaan myös Saaristomeren suojelutyötä, jonka rahoituksen reilu vahvistaminen olisi todella tarpeen varsinkin, kun hallitus jatkoi lantapoikkeuksen käyttöä, joka lisää vesistöjen ravinnekuormitusta. Lantapoikkeus olisi poistunut kuluvin vuoden alussa automaattisesti ilman erillisiä toimia.

35.10.52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Vuodelle 2026 momentille on esitetty 4,7 miljoonan euroa pienempi rahoitus kuin mitä on käytettävissä yhteensä vuonna 2025. Luonnonsuojeluliitto moittii erityisesti kansallispuistojen sekä luonto- ja kulttuurikohteiden rahoituksen leikkaamista noin 1,4 miljoonalla eurolla. Tämä ei ole oikea suunta, koska luonnon virkistyskäyttö on ollut tasaisessa kasvussa ja sillä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Huomautamme myös, että kansallispuistojen ja muiden virkistyskäyttökohteiden retkeilyrakenteiden ylläpitämisellä on ollut tärkeä työllistävä vaikutus paikallisesti. Momentilta tehdyt muut muutokset ovat siirtoja valtiovarainministeriön budjettiin.

Metsähallituksella on tärkeä rooli luontokadon pysäyttämisessä ja esimerkiksi ennallistamisasetuksen tavoitteita voidaan ja tulee edistää erityisesti valtion mailla. Tätä varten Metsähallituksen luonnonsuojelun rahoitusta on kasvatettava.

35.10.61. Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin rahoitusta lisätään vuoden 2024 tasosta 1,5 miljoonalla eurolla, joka on erittäin tärkeää, sillä lisäys kohdistuu Saaristomeren tilan parantamiseen. Tämä hallitusohjelman mukainen lisärahoitus on tarpeellinen, mutta kokonaisuudessaan edelleen riittämätön, ja lisätoimia tarvitaan jatkossakin vesienhoidon toimenpiteisiin. Lisäksi hallituksen toimeenpanema lantapoikkeuksen jatkaminen on hyvin haitallinen toimi, joka on ristiriidassa hallituksen omien vesiensuojelutavoitteiden kanssa.

35.10.63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentin rahoitus pysyy ennallaan ja se on täysin riittämätön vastaamaan Suomen sitoumuksiin suojelupinta-alan kasvattamisesta luontokadon pysäyttämiseksi. Riittävät resurssit tulee varmistaa erityisesti yksityismaiden vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun toteuttamiseen koko Suomen alueella. Hallitusohjelman tahtotila luonnon monimuotoisuuskadon pysäyttämiseksi vaatisi merkittäviä rahoituslisäyksiä momentille. Suojelukorvausten lisäksi on varmistettava elinvoimakeskusten luonnonsuojeluviranomaisten resurssit.

METSO-ohjelmaan liittyen erityisesti yksityisten maiden vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun toteutus tulee varmistaa varaamalla tähän tarkoitukseen nykyistä selvästi vahvemmat resurssit. Metsiensuojelun rahoituksessa tulee huomioida tulevat METSO-tavoitteet.

Talousarvioesityksessä METSO:n tavoite nousee 3200 hehtaarista 5000 hehtaariin vuodelle 2025. Tavoitteen toteuttaminen vaatii rahoituksen merkittävää lisäämistä.

35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Suomessa on vuoteen 2023 asti tuettu öljylämmityksestä luopumista asuinrakennusten ja kuntien kiinteistöjen osalta. Öljylämmityksestä luopumisen avustus olisi tärkeää palauttaa, sillä tuki on oikeudenmukainen ja tehokas toimi laskea päästöjä ja edistää merkittävästi siirtymää puhtaampiin lämmitysjärjestelmiin.

Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että öljy- ja maakaasulämmityksestä luopumisen tukia on nyt esitetty mahdolliseksi toimenpiteeksi kolmen erillisen suunnitelman alla. Tukeen on viitattu yhtenä mahdollisena sosiaalisen ilmastorahaston toimenä, jakeuvelvoitteen joustomekanismin toimenä, ja osana keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU:a. Käytännössä hallitus tunnistaa tuen keinona vähentää päästöjä, mutta ei osota sille rahoitusta ja on poistanut asiaa koskevat momentit myös valtion talousarvioesityksestä.

Talousarviosta poistetut momentit olivat: Avustus kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen 35.20.34 sekä Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi 35.20.56.

35.20.55 Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3v)

Talousarvioesityksen mukaan momentilta vähennetään noin puoli miljoonaa euroa. Momentin rahoitus kohdistuu erityisesti rakennusten esteettömyyteen liittyviin korjauksiin ja muutoksiin. Korjausavustukset ovat tärkeitä rakennusten elinkaaren pidentämiseksi ja rakennusten muuntamiseksi nykyaikaisen vaatimusten mukaisiksi. Rakennusten ylläpitokorjaukset ja korjaaminen esteettömäksi ovat tärkeää rakennuskantaa ylläpitävää toimintaa, joka vähentää painetta uudisrakentamiseen, ja siten osaltaan hillitsee luonnonvarojen kuluttamista.

11. Verot ja veronluonteiset tulot

11.10.09. Kaivosmineraalivero

Luonnonsuojeluliitto pitää hyvin tärkeänä, että kaivosmineraaliveroon esitetään 70 miljoonan euron korotusta. Päätos on oikeudenmukainen ja kohtuullinen, ja sillä on merkittävä myönteinen vaikutus sekä kaivostoiminnan kestävyysasteeseen että valtiontalouteen. Samalla se on selkeä istuvan hallituksen ympäristöpoliittinen onnistuminen. Esitetystä 70 miljoonan euron korotuksesta kertyy tuottoa vuodesta 2027 alkaen.

On kuitenkin huomioitava, että veronkorotuksen todelliset vaikutukset jäävät pienemmiksi. Veronkorotuksen arvioidaan pienentävän kaivosyritysten verotettavaa tuloa ja vähentävän yhteisöveron tuottoa arviolta noin 13 miljoonalla eurolla, joten kaivosveron korottamisen julkista taloutta vahvistava vaikutus on noin 57 miljoonaa euroa.

Korotuksen jälkeenkin Suomen kaivosverotaso on kuitenkin kansainvälisesti vertailtuna varsin matala. Luonnonsuojeluliitto näkee, että verotuksessa on edelleen korotusvaraa, ja olisi perusteltua, että kaivosveroa sovellettaisiin rikastettavan kiviaineksen lisäksi kaikkeen louhittuun kiviainekseen, myös sivukiveen. Näin varmistettaisiin, että arvokkaiden luonnonvarojen käytöstä kertyisi Suomelle riittävä korvaus.

11.08.07. Energiaverot

Valtion verotuloihin tulee vaikuttamaan toteutuessaan liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron alennus sekä konosalien ja kaivostoiminnan sähköveronalennusten poisto.

Konesalien ja kaivostoiminnan sähköveronalennusten poisto

Luonnonsuojeluliitto tukee konosalien ja kaivostoiminnan sähköveronalennuksen poistoa. Verotuki on ollut ympäristön kannalta haitallinen, ja se on tukenut suuria sähkönkuluttajia.

Liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron alennus

Luonnonsuojeluliitto ei kannata esitystä liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron alentamisesta. Hiilidioksidivero on keskeinen ohjauskeino liikenteen päästöjen vähentämisessä, ja sen keventäminen on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa. Esitys toteutuessaan lisää päästöjä, heikentää verotuloja sekä tuottaa valtiolle mahdollisia lisäkustannuksia taakanjakosektorin päästöyksiköiden hankinnan kautta.

Ympäristölle haitalliset tuet vuonna 2026

Luonnonsuojeluliitto nostaa esiin myös valtion talousarvioesityksen ympäristölle haitalliset tuet, joihin ei ole toistaiseksi puututtu tosissaan. Nykyisessä tiukassa taloustilanteessa niiden vähentäminen tai poistaminen olisi erityisen tärkeää. Monet ympäristölle haitalliset tuet ovat myös taloudellisesti tehottomia, sillä ne hidastavat puhtaan siirtymän etenemistä ja vääristävät markkinoita suositavalla

vanhentuneita ja saastuttavia ratkaisuja. Näiden tukien karsiminen tukisi yhtä aikaa sekä valtiontaloutta että luontoa ja ilmastoa. Edelleen käytössä olevia haitallisia tukia ovat esimerkiksi:

- **11.08.07.** Puunpolton verotuki on keskeinen ilmastolle ja luonnolle haitallinen verotuki, koska se kannustaa puunpolttoon, hidastaa siirtymää polttoon perustumattomiin ratkaisuihin sekä heikentää hiilinieluja. Vuosittainen verotuottojen menetys on satoja miljoonia euroja, vuonna 2026 noin 440 miljoonaa.
- **11.08.07.** Dieselpolttoaineen alemman verokannan myötä valtiontalouden menetykset on arvioitu yhä 627 miljoonan euron suuruisiksi vuonna 2026. Tuen määrä on ollut hienoisessa laskusuunnassa.
- **11.08.07.** Turpeen alempi verokanta (32 miljoonaa euroa) ja turpeen verottoman käytön yläraja (46 miljoonaa euroa) jatkuvat yhteensä kymmenien miljoonien arvoisena. Turpeen poltto on merkittävä päästölähde, ja siihen kohdistuvista verotuista tulisi luopua.
- **11.08.07.** Työkoneissa käytetyn kevyen polttoaineen normia alempi verokanta on 414 miljoonaa euroa vuonna 2026. Tämä on merkittävä fossiilisten polttoaineiden käyttöä ylläpitävä tuki.
- **28.91.41.** Maatalouden energiaveron palautus on budjetoitu 44 miljoonaa euron suuruiseksi vuonna 2026. Kyseessä on fossiilisten polttoaineiden käytöstä maksetun veron palautus.
- **31.20.43.** Kauppa-alusten työvoimakustannustuki on noin 89 miljoonaa euroa vuodessa. Tuki halpuuttaa meriliikennettä.
- **Lentoliikenteen tuet:** maakuntalentojen tuet vuoteen 2028 asti ovat arviolta 38,52 miljoonaa euroa, minkä lisäksi lentoliikennepolttoaineet nauttivat verottomuudesta ja EU:n ulkopuolelle suuntautuvat lennot eivät ole päästökaupan piirissä

Lisätietoja:

Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija, 040 504 3989, liisa.toopakka@sll.fi

Oona Huttunen, ilmastoasiantuntija, 044 493 8719, oona.huttunen@sll.fi

Antti Heikkinen, ympäristöpäällikkö, 044 901 0461, antti.heikkinen@sll.fi